

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
Філологічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ОНУ імені І. І. Мечникова

проф. **Приймальна** Вячеслав ТРУБА

«18» **Квітень** 2024 року

ПРОГРАМА
фахового іспиту
з української мови
для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова

Схвалено на засіданні Вченої ради
філологічного факультету
Протокол № 9 від «5» квітня 2024 р.

ОНУ

2024

Програма фахового іспиту з української мови для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти на базі вищої освіти для навчання за ОПП «Українська мова та література». Одеса : ОНУ, 2024. 9 с.

Укладач: *А. П. Романченко*, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців.

Схвалено на засіданні Вченої ради філологічного факультету
Протокол № 9 від «5» квітня 2024 р.

Голова Вченої ради факультету _____
Вчений секретар _____

Людмила СТРИЙ
Алла РОМАНЧЕНКО

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Програма фахового іспиту з української мови
3. Рекомендована література
4. Критерії оцінювання фахового іспиту

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вступного випробування з української мови розроблено відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України № 696 від 26.06.2018 року.

Вступне випробування передбачає перевірку знань, умінь, навичок та інших компетентностей з української мови, що є достатніми для здобуття вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія», спеціалізацією 035.01 «Українська мова та література» відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова.

Мета випробування – перевірити відповідність знань, умінь і навичок вступників, оцінити рівень навчальних досягнень з української мови.

Форма проведення фахового іспиту – тестування.

2. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в, і-й*. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] у коренях слів. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання знака м'якшення. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* і *nn* у прикметниках і діеприкметниках, *не* з різними частинами мови.

2. Лексикологія. Фразеологія.

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. Морфологія.

4.1. Іменник.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників.

4.2. Прикметник.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їхнього творення. Зміни приголосних під час творення ступенів порівняння прикметників.

4.3. Числівник.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їхнього відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4.4. Займенник.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний та недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*. Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних під час творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови.

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) і за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

4.8. Вигук.

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

5. Синтаксис.

5.1. Словосполучення.

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

5.2. Речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за

наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

5.2.1. Просте двоскладне речення.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

5.2.3. Односкладні речення.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

5.2.4. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5. Складне речення.

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний та підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення.

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях з прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилїстика.

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА. Тернопіль : Підручники та посібники, 2023. 560 с.
2. Данчук Ю. В. Українська, що надихає. Говоримо й пишемо правильно. Харків : Вид. група «Основа», 2023. 127 с.
3. Заболотний О., Заболотний С. Українська мова та література ЗНО 2022. Повний курс. Типові тестові завдання. Комплект. Київ : Літера ЛТД, 2021. 592 с.
4. Літвінова І., Гарюнова Ю., Тищенко З., Бутко С. Українська мова. Інтерактивний довідник-практикум із тестами. Підготовка до ЗНО. Харків : Ранок, 2020. 384 с.
5. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник. 2е видання, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с.
6. Седойкіна Т. М. Граматика української мови в таблицях та тестах : навч.-метод. посібник. Харків : Цифра Принт, 2021. 124 с.
7. Терещенко В., Головань Г., Сергєєва Н., Кривоуст Н. Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО. Київ : Генеза, 2021. 256 с.
8. Український правопис / НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 391 с.

Універсальні словники

9. Загоруйко О. Я. Великий універсальний словник української мови. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2009. 768 с.
10. Українська мова та література. Універсальний словник : сім в одному / уклад. Л. О. Полякова. Харків : Торсінг плюс, 2009. 448 с.
11. Універсальний словник української мови : орфоепічний, словотворчий, етимологічний / уклад.: Т. С. Дорошенко, І. Я. Череп, В. І. Омеляненко. Харків : Торсінг плюс, 2009. 720 с.
12. Універсальний словник української лексики. Синоніми, антоніми, омоніми : пояснення до слів, наочні приклади / уклад. Л. І. Нечволод. Харків : Торсінг плюс, 2009. 768 с.

Словники загальні

13. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ : Перун, 2003. 1440 с. + CD. URL : <https://archive.org/details/velykyislovnyk> (дата звернення 01. 04. 2024).
14. Новий тлумачний словник української мови: В 4-х томах / укл. В. Яременко, О. Сліпушко. Київ : Аконіт, 2004.
15. Полюга Л. М. Словник українських синонімів і антонімів / НАН України; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Київ : Довіра, 2007. 575 с.

16. Гринчишин Д. Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. Київ : Освіта, 2008. 320 с.
17. Лозова Н. Є., Фридрак В. Б. Дзвона чи дзвону? або –а (-я) чи –у (-ю) в родовому відмінку : словник-довідник. Київ : Наук. думка, 2007. 168 с.
URL : <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/slovnyk-dovidnyk> (дата звернення 01. 04. 2024).
18. Словник-довідник з культури української мови / уклад. Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська та ін. 3-тє вид., випр. Київ : Знання, 2006. 367 с.

Інформаційні ресурси

19. Електронний підручник з сучасної української мови. URL : <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/> (дата звернення 01. 04. 2024).
20. Інформаційно-пошукова система «Український правопис» на базі чинного правопису. URL : <http://newpravopys.mova.info/pravopys.aspx> (дата звернення 01. 04. 2024).
21. Лінгвістичний портал української мови. URL : <http://www.mova.info> (дата звернення 01. 04. 2024).
22. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України. URL : <https://speakukraine.net/> (дата звернення 01. 04. 2024).
23. Одинадцятитомний «Словник української мови» (СУМ-11). URL : <http://www.sum.in.ua> (дата звернення 01. 04. 2024).
24. Тренажер з правопису української мови. URL : <https://webpen.com.ua/> (дата звернення 01. 04. 2024).

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст тестових завдань визначено Програмою фахового іспиту для вступу на здобуття ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література». Результат фахового випробовування оцінюють за шкалою **від 0 до 100 балів**.

Тест для фахового іспиту складається з **50** тестових завдань закритого типу. До кожного завдання подано чотири варіанти відповідей (А, Б, В, Г), з яких **лише один правильний**. За правильне виконання одного тестового завдання нараховується **2 бали**.

Шкала оцінювання результатів вступного іспиту **від 0 до 100**.

Кожна правильна відповідь – **2 бали**.

Мінімальна кількість балів – **12** (6 правильних відповідей).

Максимальна кількість балів – **100** (всі правильні відповіді).

Менше як **6** правильних тестових відповідей (0,1,2,3,4,5) – «**не складено**».